

VIŠI PRIVREDNI SUD SR HRVATSKE

Drugostepena presuda br.IV-Sl-1192/70-2  
od 12.X 1970.

Vijeće: Gabro Badovinac, dr Dušan Arneri, dr Eugen Žokalj

Pomorski agent - Pasiyna legitimacija agenta prema svom nalogodavcu - Agent koji daje nalog lučkom skladištaru da ukrca odnosno iskrca teret radi u ime svog komitenta, pa skladištar nije odgovoran za plaćanje naloženih radova - Ovo i pod pretpostavkom da je agent duže vremena skladištaru na njegov zahtjev podmirivao njegove fakture, jer treba smatrati da je to činio u ime svog nalogodavca - Agent bi bio skladištaru osobno odgovoran ako se u tom smislu izričito obaveže, ili ako skladištar dokaže da je agent skladištara obavijestio da mu je njegov nalogodavac stavio na raspolaganje odgovarajuću svotu za podmirenje skladištarovih potraživanja, ili da su ta sredstva na neki drugi način osigurana - Agent je dužan skladištaru platiti zatezne kamate ako skladištar dokaže da je agent neosnovano kod sebe držao sredstva koja su bila namijenjena za podmirenje skladištarovog potraživanja

Tužitelj je poduzeće Luka, a tuženik je pomorski agent. Tužitelj navodi da mu je agent dao nalog za ukrcaj robe, ali da mu nije platio naknadu za taj rad. Tuženik se brani navodom da on radi kao agent, dakle u ime svog nalogodavca, pa da prema tome nije pasivno legitimiran.

Prvostepeni sud je udovoljio tužbenom zahtjevu. Taj sud uzima da je među strankama godinama uhodano poslovanje na taj način da tuženi naručuje usluge za brodare, a tužitelj da za naručene i izvršene usluge brodarima dostavlja račune tuženom na plaćanje, u kojim računima kao placa naznačuje tuženoga, a koje račune tuženik tužitelju podmiruje. Ukoliko je tuženi odustao od uhodane prakse, trebao je tužitelja obavijestiti da se plaćanje naručenih usluga neće vršiti kao prije, već da će protuvrijednost za učinjene usluge podmirivati sami korisnici. Ovakav način poslovanja smatra sud usporavao bi promet u luci, i bio bi štetan za privredu, pa je stoga tuženi, iako je nastupao kao agent, načinom poslovanja kako ga je godinama obavljao, preuzeo prema tužitelju obavezu da sam odnosne račune podmiruje, pa je stoga i pasivno legitimiran.

Drugostepeni sud je povodom tuženikove žalbe prvostepenu presudu preinačio i njenom preinakom agenta oslobodio dužnosti plaćanja u smislu tužbenog zahtjeva.

Iz obrazloženja drugostepene presude:

Tuženik kao agent, a našto upućuje i njegova firma, radi u ime i za račun trećih kao zastupnik. U smislu odredaba čl.71 i čl.72 Zakona o prometu robe i usluga s inozemstvom (Sl.1.SFRJ 27/62 i Sl.1.SFRJ 28/66) pod međunarodnim saobraćajno-agencijskim poslovima razumijevaju se i poslovi zastupanja u prijevozu robe i putnika u međunarodnom pomorskom, riječnom itd. saobraćaju, kao i obavljanje uobičajenih sporednih poslova u vezi s prijevozom, pa se takvim poslovima smatra i posredovanje pri pružanju usluga za funkcioniranje prijevoznog sredstva za prijevoz robe i drugih tereta, tj. posredovanje pri davanju usluga brodovima u pogledu priveza, lučkog tegljenja itd. U smislu odredaba čl.72 cit. propisa, privredna organizacija koja obavlja međunarodne saobraćajno-agencijske poslove zaključuje ugovor o tim poslovima u ime i za račun komitenta, ili samo posreduje u zaključivanju takvih ugovora. Obzirom na to, ako je tuženi naručio određenu uslugu koju tužitelj treba da učini bilo domaćem ili stranom brodaru, onda to tuženi kao agent uvijek vrši u svojstvu zastupnika brodaru, pa je za plaćanje izvršenih usluga obavezan brodar, a ne agent.

Samo u slučaju ako agent prilikom naručivanja usluga za određeni brod navede da usluge naručuje u svoje ime i za svoj račun, što bi bilo moguće, nastaje osobna obaveza agentova da plati uslugodavcu izvršene usluge. Isto će tako biti agent osobno obavezan prema naručitelju, ako je izjavio da mu je njegov zastupnik položio predujam u određenom iznosu za plaćanje naručenih usluga, ili da je sredstva za plaćanje tih usluga na drugi način osigurao. Ovakvim izjavama zastupnik preuzima obavezu i jamstvo da će on iz tuđjih sredstava koja su unaprijed osigurana platiti naručene usluge. Ni u kom drugom slučaju ne može se uzeti da bi agent bio osobno obavezan da plaća novčane usluge koje naručuje za određeni brod, jer u vršenju takvih narudžbi on radi samo kao brodarov zastupnik, pa je iz učinjenih usluga prema uslugodavcu pasivno legitimiran jedino brodar.

Okolnost što je tužitelj tuženom dostavljao fakture za izvršene usluge pojedinim brodovima, još samim tim ne znači da bi tuženi bio osobno obavezan da odnosne fakture podmiri.

Po nalazu ovoga suda tuženi agent mogao bi biti eventualno osobno odgovoran za naknadu štete uslugodavcu ukoliko bi uslugodavac dokazao da je agent neosnovano i bez razloga držao kod sebe sredstva kojima je trebao platiti usluge učinjene brodaru, a nije ih na vrijeme platio. Ova šteta mogla bi se sastojati eventualno od zateznih kamata, no o tomu trebao bi tužitelj dati dokaze.

G.B.